

ԲԻԻԹԱՆԻԱ

Գ Ե Ա Լ Ա Մ Թ Ի Ե Թ Ի զ մ Ի տ Ի

կ'առնուի։ Առաջ մարմնոյն ամէն մասերը կը լուսանկարուին, և յետոյ իրենց ո՛ր և իցէ մէկ յատկանիշը, ինչպէս են մարմնոյն վէրքերը, ուռեցքները, պատկերները ևն։

Մարդաչափութիւնը Պէրթիյոնի դրուածքները կը գործադրուի։ Իսկ մատնանշանները՝ մատնեղուն ծայրերովը կ'ըլլան։ Բայց ո՛չ թէ Ամերիկեան դրութեամբ, այլ Լուսաթիւի հնարածովը։ Մայիսին՝ մատնեղուն ծայրէն աջ՝ թեթև թառալական շարժում մը տալով, որով ոչ թէ միայն կեղերնական մասը լաւ՝ այլ եզերքներն ալ որոշ և ամբողջ կ'ելլեն։ Տասը մատնեղուն դրոշմն ալ կ'առնեն, աւելի կառորութիւն տալով ծայրիններուն, քանի որ անոնք ալ ձեռքի մառախուղէն աւելի ցիչ ձևափոխուած են։ յետոյ այս դրոշմները՝ գծերուն թիւին, ձևին և տեսակին համեմատ կը դասակարգեն։

Ուրեմն աւելի մատնացոյց դրութեան է որ կարեւորութիւն կու տայ իտալական վարժարանը՝ քան թէ մարդաչափութեան, քանի որ այս վերջինը երբեմն սխալ ճամբաներու կ'առաջնորդէ զմեզ և երբեմն ալ անկարելի կ'ըլլայ գործադրութիւնը կիսներուն վրայ։

Բրոֆ. Օթթոլէնկի մատնադիտակով ո՛չ թէ միայն ոճրագործները կը զանազանէ, այլ նոյն իսկ ո՛ր ձեռքով գործած ըլլալն ալ մէջ տեղ կը հանէ և ոճրագործութեան շարժանքին ալ կը գուշակէ։ Զարմանալի գիտութիւն մ'է, որ ֆիզիքական փորձեր ընելով՝ հոգեկան կարողութիւնները գուշակել կու տայ մարդու։ Ուրեմն յայտնի է թէ այս դրութիւններով և գործիքներով զինուած ոստիկանութիւն մը՝ աւագակաց ահ և սարափ պիտի առնէ։ և յուսանք թէ մարդասպաններն ալ տեսնելով իրենց առջև գտնուող անխուսափելի վիճակը՝ չկարենան իրենց ոճիրները գործադրել։

Յ. Ֆիլսոֆ

Ամէն գաւառի անհրաժեշտ հարկ է պաշտօնաթիւթի մը գոյութիւնը՝ յագուտ մէն մի գաւառացիին, որպէս զի տեսնէ ան իր շուրջի կեանքը, եռուզեռն ու անցողաւոր, ձը, և միանգամայն անոր գրական բաժնէն հաճելի և օգտակար զրադանք մը շահի։

«Բիւրաւիս»-ի նպատակը նոյն է, ինչ որ հոս կ'ըսենք։ և սկսած է իր թիւերուն մէջ իրագործել զայն։ Անոր առանձին բաժնիներն են Գրական ասպարէզ. Գաւառային լուրեր. Նամականի և Տեղական խնդիրներ՝ որոնց կրնայ հետաքրքրուիլ գաւառացի ամէն դասակարգ։ Իր առաջին թիւոյն մէջ ճոխ բովանդակութեամբ կը ներկայանայ «Բիւրաւիս»-ն, ինչպէս սովորութիւնն է ամէն թիւթի և օրագրի թիւ 1-ին, գոնէ գոնէ ... réclameի համար։

Սոյն առաջին թիւոյն մէջ առաջնակարգ խնդրոյ մը շուրջը կը դեգերի Պ. Սարգիս Ղազիկեան, Բաց Նամակ մը իզմիտի Ոստիկանապետներուն ուղղած, ուր կ'առաջարկէ և կը թախանձէ յանուն Նիկոմիդիոյ հասարակութեան, որ ի նկատի առնեն իրենց ժողովրդեան շահն ու յառաջացումը և պաշտպան կանգնին անոնց դատին, վասն զի Հայտար փաշայի երկաթուղւոյ ընկ. ը իր շինած քարափի ծայրէն հանուտ համար ստիպած վաճառականութիւնն է Հայտար փաշայի ճամբով գործել։

«Բիւրաւիս»-ն ներկայ իր հինգ թիւերուն մէջ գրական մի շարք մը չի ցուցներ դեռ, սակայն պատմական թիւթնով մը թերևս իր ընթերցողներէն շատերը լեցնէ օգտաշատ հետաքրքրութեամբ մը։ Այն է Բիւթանիոյ սկզբնաւորութեան պատմութիւնը, գրուած Բրոֆ. Աբր. Տ. Յա. Կորեանէ։ Վերջերս իմացանք որ թիւթիս գրական բաժնին յանձնուել է Ահարոնի. ուրեմն յոյս ունինք որ Ահարոն շանայ

անոր գրականին մասնաւոր զարկ մը տալ: Իր «Դէպի Տնակ» ոտանաւորովը (թիւ 5) կը մտնէ ան թերթիս գրականութեան տընակը:

«Բիւրականի»-ի փայլուն և շահաւէտ դիրք մը փափագած ատեննիս՝ կը մաղթենք նաև որ օրին մէկն ալ յանկարծ դադարման չենթարկուի, ինչ որ սովորական վախճանն է մեր օրագիրներուն, որ շատ անգամ հազիւ ծնած՝ գերեզման կը՝ մտնեն:

Պ Ա Ր Տ Ի Զ Ա Կ

Հրտրկ. Պարտիզակի Բարձրագոյն Վլադիմիր Լինթայաւարտից Լինկերութեան

Անցեալ աշնան հոգեւորուն՝ մինչ կը թափթփէին տերեւները գոսացած ու գունատ, ու կը մերկանային պարտէզներն իրենց զարդերէն՝ կը ծաղկէր անդին ուրիշ մը, բազմատեսակ, գոյնզգոյն, տեւելու պայմանաւ:

«Պարտիզակ» թերթն էր այդ, որ լոյս կը տեսնէր Պոլիս 1909ի Հոկտ. 1ին, խմբագրապետութեամբ Տոքթ. Յովսէփ Տ. Ստեփանեանի:

Պարտիզակի Բարձր. Վրժն.ի ընթացաւարտից ընկերութիւնը, որ գոյութիւն ունեցած է 1892ին՝ գիտնալով Սահմանադրական ազատ հորիզոնէն օգտուիլ, ինչպէս ուրիշներ, ինքն ալ յառաջադիմութեան մեծ քայլեր ցոյց տուաւ ու նետուեցաւ գրական ասպարէզին մէջ, օտկան մ'ի ձեռին: Թերթիս անուան ընտրութեան մասին խօսած ատեն Նոթեր և Լուրեր հաւաքողը՝ հետեւեալ փոքր տեղեկութիւնն ալ կու տայ.

Մեզմէ առաջ սոյն անունով թերթ ելած է արդէն, Ապրիլ 30 և աւելի տարիներ առաջ, Պարտիզակ գիւղաքաղաքին մէջ հրատարակուած է համանուն թերթ մը, որուն ղեկավար խմբագիրներն եղած են Տեաք Արմենակ Տէր Յակոբեան և Մինաս Գ. Ծալեան: Այդ թերթը ձեռագիր էր հարկաւ...»:

Այս թերթին նիւթերուն նկատմամբ՝ հետեւեալ զաղափարը պիտի ունենայ ա-

նոր ընթերցողը: Առջի էջերը բանալուն՝ կարծես պիտի մտնէ ան շէնքի մը գաւթը, ու պիտի լսէ նախ «Երկու խօսք Դիւանէն» և «Երկու խօսք Խմբագրապետէն» առաջինը Գործադիր ժողովոյ Ատենադպիր՝ Պ. Գ. Ս. Գարրիէլեանէ, երկրորդը Տոքթ. Տ. Ստեփանեանէ: Անոնց կը յաջորդեն չորս խմբագրականներ (թարգրերէն լեզուն. — Խօսելու արուեստը. — Գաղթի՜ բէ յի գաղթի. — Մ. Լեորիտ Պալր): Ընդհանրապէս նիւթերու բովանդակութիւնը կը հայի Բ. Վարժարանին և անոր ընթացաւարտից շուրջը, ինչպէս հարկ էր որ ըլլար. որուն ամենէն հետաքրքրական ու շահագրգիռներէն են. Հայոսկիւ. — Համաստ Պատմ. Պարտիզակի Բ. Վրժն.ի — Որոտագներ Բ. Վրժն.ի. Հիւն և Նոր ոտուցիչներու կեանքն. — Բարձր. Վրժն.ի Ուսանողական ընկերակցութիւնները. և այլն: Թերթիս էջերը կը զարդարեն համանուն գիւղաքաղաքին տեսարանը. Բարձր. Վարժարանը և անոր երկու տնօրէնները:

«Պարտիզակ» որ 48 էջերէ կը բաղկանայ, առ այժմ 6 ամիսն անգամ մը լոյս պիտի տեսնէ: Մենք կը մաղթենք իրեն ճշմարիտ օգտակարութեան մը հետ՝ գոնէ ամսաթերթի կերպափոխում մը:

Հ. Ղ. ՏՅՅԱՅԱՆ

ԴՆԹ. ԽՄԲ. Պարտիզակ կէս դար առաջ ունեցած է իր անդրանիկ ձեռագիր թերթը Բաւթի Պարտիզակեան անունով, որուն խմբագիրն եղած է տեղւոյն ուսուցիչներէն Մկրեան (յետոյ Արժ. Տ. Յ. Ա. ք. Մկրեան):

Բռնակալութեան շրջանին անպակաս էին հոն խմբատիպ հանդէսները: Սահմանադրութեան հետ ունեցաւ զանգնաթերթ մը կշիռ որ բաւական շարունակութեցաւ, խմբ. Գէորգ Բ. Կիւթնէրեան, Պարտիզակ (որ մէկ թիւ միայն լոյս տեսաւ) և ուրիշներ ամէնքն ալ խմբատիպ. և Նոր տարւոյն հետ տպագրութեամբ հրատարակուի սկսաւ Փարոս ամսաթերթը Ազգային ընկերական Գրական, Բարոյական (տարեկան 5 ֆր. հասցէ Rédaction «Paross» Bakdjédjik-Ismidt) որ կը խոստանայ զաւառական կոյս գրական հանդէս մ'ըլլալ: